

اعتمادی که جهان از دست داد

سازمان ملل در پایان راه؟!

باز یابی سازمان ملل متحد مستلزم پذیرش یک نقش تقلیل یافته برای عصر رقابت است.سازمان ملل متحد در سال گذشته بیش از هر زمان دیگری بی سکان به نظر می‌رسید.اگر سازمان ملل متحد با واقعیت های جدید

سازمان ملل متحد

اتحادملت - گروه بین‌الملل - ریحانه عبدالمهی‌نژاد؛ ریچارد گوان؛ مدیر سازمان ملل متحد در گروه بین المللی بحران است. گوان بر کار حمایت از گروه بحران در سازمان ملل نظارت می کند و با دیپلمات ها و مقام های سازمان ملل در نیویورک ارتباط برقرار می کند. او با شورای روابط خارجی اروپا، مرکز همکاری بین‌المللی دانشگاه نیویورک و مرکز سیاست خارجی لندن کار کرده است. او در دانشکده روابط بین الملل و عمومی در دانشگاه کلمبیا و استنفورد نیویورک تدریس کرده است. او هم چنین به عنوان مشاور برای سازمان هایی از جمله بخش امور سیاسی سازمان ملل، دفتر نماینده ویژه دبیرکل سازمان ملل متحد در امور مهاجرت بین المللی، موزه یادبود هولوکاست ایالات متحده، راسموسن گلوبال، وزارت امور خارجه و مشترک المنافع بریتانیا و وزارت امور خارجه فنلاند کار کرده است.

به گزارش فاینز؛ افزز؛ از سال ۱۹۴۷ میلادی به این سوزمانی که مجمع عمومی سازمان ملل متحد به تقسیم فلسطین به کشورهای یهودی و عربی رای مثبت داد آن سازمان با بحران هایی در خاورمیانه دست و پنجه نرم کرده است. در دهه های اخیر بحث های مربوط به مناقشه اسرائیل و فلسطین در سازمان ملل از همان یوویای اساسی برخوردار بوده اند؛ ایالات متحده از حق وتوی خود برای جلوگیری از انتقاد از اسرائیل در شورای امنیت استفاده می کند در حالی که کشورهای عربی کشورهای در حال توسعه را برای دفاع از فلسطینیان با خود همراه می سازند. بحث در سازمان ملل در هفته‌های پس از حمله حماس به اسرائیل در ۷ اکتبر عمدتا از این الگوی آشنا پیروی کرده است. ایالات متحده مانع از درخواست شورای امنیت برای آتش بس در نوار غزه شده است اما نتوانست قطعنامه ای را که در اواخر اکتبر با رای اکثریت عظیم اعضا در مجمع عمومی برای درخواست "آتش بس بشردوستانه" تصویب شد را متوقف کند.

با این وجود، دیپلمات های مستقر در دفاتر سازمان ملل متحد در نیویورک و ژنو می گویند بحران اخیر غزه وضعیت متفاوتی دارد و تأثیرات آن می‌تواند فراتر از اسرائیل و نوار غزه به سازمان ملل نیز سرایت کند. هشدارهای آنان تا حدی واکنشی به افزایش تلفات غزه بر اثر بمباران اسرائیل و خطرات تشدید تنش در منطقه است. با این وجود، دبیرینی گسترده نسبت به آینده سازمان ملل متحد نیز پارتاب دهنده از دست رفتن اعتماد به آن سازمان است. تردید در مورد کارآمدی نهادی که برای بازتاب روابط قدرت در قرن بیستم و مقابله با مشکلات پس از جنگ طراحی شده موضوع تازه ای نیست. با این وجود، در طول یک سال اخیر سازمان ملل متحد بیش از هر زمان دیگری بی سکان به نظر می‌رسد و قادر به پاسخگویی به بحران های مختلف از شعله بر شدن خشونت ها در سودان و قره باغ کوهستانی گرفته تا کودتا در نیجر نبوده است. دیپلمات‌های شورای امنیت می‌گویند که تنش ها بین روسیه و غرب بر سر اوکراین موضوع بحث های بی ثمر سازمان ملل از زمان حمله روسیه به اوکراین در فوریه ۲۰۲۲ بحث‌ها درباره موضوعات نامرتبط در حوزه آفریقا و خاورمیانه را تضعیف می کند. آنتونیو گوتروش دبیرکل سازمان ملل متحد در ماه سپتامبر در نشست سالانه مجمع عمومی سازمان ملل متحد درباره خطر از هم گسیختگی بزرگ در نظام حکمرانی جهانی هشدار داد.

جنگ بین اسرائیل و حماس اعتبار سازمان ملل در پاسخ به بحران‌ها را تهدید می کند. دولت‌های ملی و مقام‌های سازمان ملل متحد به زودی با حساب و کتاب مواجه خواهند شد. آنان باید با این پرسش روبرو شوند که چگونه سازمان ملل در زمانی که نقاط مشترک بین قدرت های بزرگ روز به روز در حال کاهش است می تواند به صلح و امنیت کمک کند.

از زمان پایان جنگ سرد دولت ها و سازمان های جامعه مدنی از سازمان ملل خواسته اند تا طبق عادت با درگیری های بزرگ و کوچک برخورد کند. با این وجود، اکنون به نظر می‌رسد که آن نهاد در برابر محدودیت های ژئوپولیتیکی خود قرار دارد.

سازمان ملل متحد متناسب با عصر کنونی باید جاه طلبی های خود را کاهش دهد. در مورد مسائل امنیتی آن سازمان باید بر تعداد محدودی از اولویت ها تمرکز کند و در صورت امکان زمام مدیریت بحران را به دیگران بسپارد. برخی از مشکلات بین المللی هم چنان به نوعی هماهنگی نیاز دارند که صرفا در سازمان ملل امکان پذیر است. حتی زمانی که به نظر می‌رسد کشورهای رقیب دیپلماسی را کنار می‌گذارند این نهاد مکانی باقی می‌ماند که در آن دشمنان می‌توانند اختلافات خود را حل کنند و فرصت هایی برای همکاری پیدا کنند. دولت های ملی و مقام های سازمان ملل متحد به جای آن که اجازه دهند درگیری های فعلی باعث از هم پاشیدن آن نهاد شود باید برای حفظ حیاتی ترین کارکردهای آن تلاش کنند.

بحران اعتماد به سازمان ملل از زمان تهاجم تمام عیار روسیه به اوکراین شکل گرفته است. در هفته های پس از آن حمله دیپلمات ها نگران بودند که تنش بین قدرت های بزرگ سازمان ملل را فلج کند. در ابتدا به نظر می‌رسید که ترس آنان ناپجا بوده است. روسیه، ایالات متحده و متحدان اروپایی آن در مورد جنگ در اوکراین درگیر بحث های لفظی شدیدی بودند اما آنان با اکراره به هماهنگی در مورد سایر موضوعات ادامه دادند. برای مثال، شورای امنیت موفق شد رژیم تحریم جدیدی را علیه گروه های تبهکار در هائیتی تحمیل کند و بر سر ماموریت جدید سازمان ملل برای همکاری با دولت طالبان در کابل برای ارائه کمک به افغان های رنج دیده به توافق برسد. به نظر می‌رسید هم روسیه و هم غرب مایل به استفاده از قدرتمندترین نهاد سازمان ملل به عنوان فضای باقی مانده برای همکاری هستند. تا ماه‌های ابتدایی سال جاری میلادی بسیاری از دیپلمات ها امیدوار بودند که سازمان ملل توانایی خود را برای اقدام مشترک حفظ کند حتی در شرایطی که بسیاری از اعضای آن بر سر جنگ در اوکراین در حال روبرویی با یکدیگر بودند.

با این وجود، از فصل بهار به این سو این توازن شکننده تزلزل خود را آغاز کرد. روسیه به شکل مکرر و فزاینده ای به عنوان یک عامل خرابکار در سازمان ملل عمل کرده است. مسکو در ماه ژوئن با دولت مالی خصوصی برای کمک امنیتی به شرکت نظامی خصوصی واگنر تحت حمایت کرملین روی آورده نقشه کشید تا نیروهای حافظ صلح سازمان ملل را مجبور به عقب نشینی از خاک مالی کند و به یک ماموریت یک دهه ای پایان دهد. روسیه در ماه ژوئیه از حق وتوی خود علیه تمدید دستور شورای امنیت که از سال ۲۰۱۴ میلادی برای آژانس های امدادرسان سازمان ملل به منظور ارسال کمک به مناطق تحت کنترل شورشیان در شمال غربی سوریه صادر شده بود استفاده کرد. مسکو هم چنین از ابتکار عمل غلات دریای سیاه خارج شد توافقی که با میانجی گری سازمان ملل ترکیه در ژوئیه ۲۰۲۲ میلادی به اوکراین اجازه داده بود محصولات کشاورزی را بدون دخالت روسیه صادر کند.

جنگ در خاورمیانه وضعیت تازه ای را برای سازمان ملل متحد ایجاد کرده است. این بار چین از جنجال پرهیز کرده و اظهارات خود را به درخواست برای آتش بس محدود کرده است. با این وجود، روسیه برای استفاده از این موقعیت از راه خود خارج شده است. پس از وتوی قطعنامه شورای امنیت در شورای امنیت که خواستار کمک های بشردوستانه به غزه در

اواسط اکتبر بود "واسیلی نینزیا" سفیر روسیه در سازمان ملل متحد از "تفاهق و استناداردهای دوگانه همکاران آمریکایی ما" ابراز تأسف کرد و تلویحا گفت که واشنگتن ممکن است برای افزایش فروش تسلیحات ساخت شرکت های امریکایی به جنگ دامن بزند. موضع روسیه در مورد مناقشه اعضای شورای امنیت که به دنبال زمینه های مشترک در مورد مسائل بشردوستانه هستند و حتی کشورهای عربی که گمان می‌کنند مسکو از رنج فلسطین برای اهداف خود سوء استفاده می کند را آزار داده است.

با این وجود، واقعیت آن است که حمایت بی قید و شرط ایالات متحده از اسرائیل آسیب دیپلماتیک بیش تری به بار آورده است. این تأثیرات در مجمع عمومی آشکارتر است جایی که ائتلاف کشورهایه که پیش تر از اوکراین حمایت می کردند بر سر بحران غزه دچار اختلاف نظر شد. مجمع عمومی در ۲۷ اکتبر با ۱۲۰ رای موافق، ۱۴ رای مخالف و ۴۴ رای ممتنع قطعنامه ای را تصویب کرد که در آن خواستار "آتش بس بشردوستانه" بین اسرائیل و حماس شد. ایالات متحده با استناد به عدم محکومیت حماس به خاطر اقدام اش علیه اسرائیل به قطعنامه رای منفی داد. کشورهای اروپایی در این باره دچار اختلاف نظر شدند و برخی رای موافق، برخی مخالف و برخی ممتنع دادند.

شکاف ایجاد شده احتمالا تلاش اخیر ایالات متحده برای بهبود روابط خود با جنوب جهانی در سازمان ملل را تضعیف خواهد کرد. دولت بایدن خواستار اصلاحاتی در شورای امنیت شده که می‌تواند به قدرت هایی مانند برزیل و هند صدای بیش تری در این شورا بدهد و وعده داده که با بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول همکاری کند تا منابع مالی بسیار مورد نیاز را به بدهی‌ها ارائه کند با این وجود، هنوز در عمل کمک مالی ای عاید این کشورها نشده است.

جنگ در اوکراین و خاورمیانه صرفا اصطکاک دیپلماتیک بین کشورهای عضو سازمان ملل را تشدید نکرده بلکه فشار زیادی را بر گوتروش دبیرکل سازمان ملل متحد و کل نظام مدیریت درگیری آن نهاد وارد کرده است. گوتروش و دبیرخانه سازمان ملل که نظارت روزانه بر عملیات صلح‌سازمان ملل را بر عهده دارد بدون کسب حمایت یکپارچه از سوی شورای امنیت برای حفظ کار مدیریت درگیری آن سازمان در مسیر خود تلاش کرده اند. در مناطق مشکل ساز مانند سودان، مالی و جمهوری دموکراتیک کنگو دولت ها و طرفین متخاصم از همکاری با میانجی های سازمان ملل خودداری ورزیده یا خواستار خروج نیروهای حافظ صلح سازمان ملل شده اند زیرا نسبت به این موضوع آگاهی دارند که بعید است برای این تصمیم مجازات واقعی مواجه شوند. آن سازمان ها مجازات واقعی خواهند داشت. آن سازمان های دیپلماتیک بر سر وقایع خاورمیانه شده است. پس از آن که او در سخنرانی خود در شورای امنیت در تاریخ ۲۴ اکتبر اظهار داشت که حمله حماس به اسرائیل "در خلاف رخ نداد" اسرائیل از گوتروش خواست استعفا دهد و همکاری خود را با مقام های بشردوستانه سازمان ملل کاهش داد. نحوه تبدیل این اظهارنظر به یک حادثه دیپلماتیک نشان می‌دهد که سازمان ملل تا چه اندازه در برابر اختلافات سیاسی آسیب پذیر است. این آسیب پذیری به‌طور غم‌انگیزی در عرصه میدانی نیز آشکار شده است: از زمان آغاز

جنگ نزدیک به ۱۰۰ نفر از پرسنل سازمان ملل در غزه کشته شده اند. بسته به طول و دامنه جنگ بین اسرائیل و حماس حضور سازمان ملل در منطقه ممکن است گسترش یا کاهش یابد. اگر خصومت ها نسبتا سریع پایان یابد آژانس های امدادی سازمان ملل نقش مهمی در تلاش های بازیابی خواهند داشت. در یکی از سناریوهای پس از جنگ که بنا بر گزارش ها به عنوان یک احتمال از سوی مقام های آمریکایی و اسرائیلی مطرح شده ممکن است از سازمان ملل خواسته شود که غزه را پس از پاکسازی حماس از این منطقه توسط ارتش اسرائیل اداره کند. برعکس اگر جنگ به قدری به طول انجامد که در سراسر منطقه گسترش یابد می‌تواند حضور طولانی مدت صلح یابان سازمان ملل در جنوب لبنان و بلندی های جولان را به خطر بیناندازد. در صورت درگیر شدن بازیگران دیگری چون حزب الله لبنان در جنگ با اسرائیل این وضعیت نه تنها می‌تواند نیروهای حافظ صلح سازمان ملل را مجبور به عقب نشینی کند بلکه فعالیت های بشردوستانه و دیپلماتیک آن سازمان را در سایر نقاط خاورمیانه، مانند عراق و یمن تهدید خواهد کرد.

گسست دیپلماتیک و آسیب پذیری های عملیاتی که اکنون سازمان را آزار می‌دهد احتمالا با گسترش شکاف های جهانی ادامه خواهد یافت یا بدتر می‌شود. سازمان ملل

قرار نیست به روزهای سگی جنگ سرد بازگردد. شورای امنیت در سال ۱۹۵۹ میلادی تنها یک قطعنامه را تصویب کرد. با این وجود، شورای امنیت از آغاز سال ۲۰۲۳ میلادی وجود وضعیت بد روابط میان اعضای دائمی خود بیش از ۳۰ قطعنامه برای به روز رسانی دستورات عملیات صلح سازمان ملل متحد و رژیم های تحریمی تصویب کرده است. با این وجود، سازمان ملل از دوران اوج خود پس از جنگ سرد نیز فاصله دارد زمانی که آن سازمان به طور منظم مجوز عملیات صلح، تلاش های میانجی گزانه و بسته های تحریمی را در پاسخ به درگیری های در حال ظهور صادر کرده است. ممکن است راه روشنی برای سازمان ملل وجود نداشته باشد که بتواند نقش سابق خود را به عنوان یک نهاد همه منظوره برای رسیدگی به بحران های بین المللی روز بازیابد اما آن سازمان هم چنان می‌تواند از نقش کمربند خود بهترین بهره را ببرد. به نظر می‌رسد که سازمان ملل میل دارد نقش خود در عرصه ارتقای امنیت جهانی را حفظ کند حتی اگر حضور عملیاتی محدودتری نسبت به گذشته داشته باشد.

سازمان ملل به جای استقرار نیروهای خود می‌تواند از سایر مدیران بحران یعنی سازمان های منطقه ای و حتی کشورها حمایت کند. این مدل هم اکنون در حال آزمایش است. برای مثال، در ماه اکتبر شورای امنیت به کنیا اجازه داد تا یک ماموریت کمک امنیتی چند ملیتی در هائیتی را رهبری کند. ایالات متحده هم چنین در حال کار با چندین کشور آفریقایی بر روی پیشنهادهایی برای سازمان ملل به منظور تامین مالی ماموریت های ثابت به رهبری آفریقا در آن قاره است به این امید که این نیروها انگیزه بیش تری نسبت به حافظان صلح سازمان ملل برای مبارزه با شبه نظامیان و شورشیان داشته باشند.

اگرچه ایالات متحده، چین و روسیه اکنون در سازمان ملل بر سر بسیاری از مسائل با یکدیگر اختلاف دارند شورای امنیت هنوز می‌تواند در توازن و تعادل جدیدی قرار گیرد. سازمان ملل متحد هنوز هم می‌تواند به عنوان محلی برای خنثی کردن درگیری‌ها بین قدرت های بزرگ و مقابله با زیرمجموعه کوچک اما مهم از بحران ها عمل کند به خصوص در عرصه هایی که قدرت های علاقه به همکاری مشترک با یکدیگر داشته باشند. بعید به نظر می‌رسد که قدرت های بزرگ بر سر موضوعات زیادی به توافق برسند اما مواردی وجود دارد از جمله توافق نامه شورای امنیت در مارس ۲۰۲۱ مبنی بر اینکه هیئت معاونت سازمان ملل در افغانستان باید برای مقابله با طالبان درآن کشور باقی بماند در نتیجه، واشنگتن، پکن و مسکو هنوز دلایلی برای کار از طریق سازمان ملل متحد دارند.

حتی با وجود کسادی شورای امنیت سیستم گسترده تر سازمان ملل هم چنان می‌تواند نقش مهمی در مدیریت منازعات بین المللی ایفا کند. آژانس‌های امدادی سازمان ملل ظرفیت‌های منحصر بفردی برای کاهش و مهار اثرات خشونت دارند و علیرغم دردهای بودجه ای فعلی به فعالیت خود ادامه می‌دهند.

جنگ در خاورمیانه و اوکراین و هم چنین تنش بین چین و ایالات متحده همکاری بین المللی را دشوارتر و حیاتی تر می‌سازد. در هفته ها و ماه های اخیر بسیاری از مقام ها و دیپلمات های سازمان ملل نگران هستند که آن نهاد در حال سقوط آزاد باشد. با این وجود، اگر سازمان ملل متحد نقش دیپلماتیک و امنیتی خود را برای انطباق با واقعیت های جدید جهانی به روز کند همچنان می‌تواند جایگاه خود را پیدا کند.

اخبار

ابراز خشم شدید مسکو از حملات ارتش اسرائیل به مواضع غیر نظامی در غزه

نماینده روسیه در سازمان ملل بر خشم مسکو نسبت به بمباران مواضع غیر نظامی در غزه توسط اسرائیل تأکید کرد.

به گزارش ایلنا به نقل از روسیا الیوم، «واسیلی نینزیا»، نماینده دائم روسیه در شورای امنیت سازمان ملل خشم خود را از بمباران اهداف غیرنظامی توسط ارتش اسرائیل در نوار غزه ابراز کرد. نینزیا گفت: «ما از بمباران اهداف غیرنظامی مانند مدارس، بیمارستان‌ها، مساجد و اردوگاه‌های پناهندگان شوکه شده‌ایم و عمیقا خشمگین هستیم. ما تأکید می‌کنیم که حملات به اهداف غیرنظامی نقض آشکار قوانین بین‌المللی انسانی است».

وی بر لزوم پابندی به قوانین بین المللی انسانی تأکید و تصریح کرد که پابندی به قوانین امری ضروری است. هر جنگی قوانینی دارد.

نینزیا گفت: «تنها یک آتش‌بس جامع و نه توقف کوتاه‌مدت، امکان جلوگیری از قربانی شدن بی‌گناهان در منطقه درگیری فلسطین و اسرائیل، تضمین ارائه کمک‌های بشردوستانه لازم به نیازمندان، کمک به ساکنان غزه و پایان دادن به رویارویی مسلحانه را فراهم می‌کند».

وی تأکید کرد که مانع تراشی ایالات متحده در ابتکار عمل‌های صلح درباره غزه تنها می‌تواند به تشدید درگیری منجر شود.

این مقام روس گفت: «مانع‌ت واشنگتن از ابتکارهای صلح با هدف آتش‌بس در نوار غزه در این مرحله و همچنین اتخاذ مواضع یک جانبه در آس‌های گذشته از سوی این کشور با هدف حفظ وضعیت موجود در واقع به مفهوم خودداری از اجرای توافقاتم‌هایی است که دولت‌ها و ملت‌ها درباره آنها توافق کرده‌اند».

عربستان نشست عربی – اسلامی بر گزار می‌کند

وزارت خارجه عربستان از برگزاری نشست اضطراری مشترک عربی-اسلامی در ریاض در سایه تحولات خطیر غزه خبر داد. به گزارش ایلنا به نقل از روسیا الیوم، وزارت خارجه عربستان در بیانیه‌ای از اتخاذ تصمیمی برای برگزاری نشست اضطراری مشترک عربی و اسلامی امروز -شنبه- در ریاض با توجه به تحولات خطرناک و بی‌سابقه غزه و فلسطین خبر داد.

در این بیانیه آمده است: «در واکنش به شرایط استثنایی که در غزه رخ می‌دهد و پس از مشورت با اتحادیه عرب و سازمان همکاری اسلامی تصمیم به برگزاری نشست اضطراری مشترک عربی و اسلامی در ریاض دیروز -شنبه- به جای دو اجلاس جداگانه فوق العاده عربی و فوق العاده اسلامی که قرار بود در همان تاریخ برگزار شود، گرفته شد».

وزارت خارجه عربستان اعلام کرد: « این تصمیم در راستای متحد کردن تلاش‌ها و اتخاذ موضع جمعی و یکپارچه اتخاذ شد تا تعبیر اراده عربی و اسلامی مشترک در قبال تحولات خطرناک و بی سابقه غزه و اراضی فلسطین باشد که اکنون مستلزم وحدت عربی و اسلامی در و مهار پیامدهای ناشی از آن است.

سازمان جهانی بهداشت:

هر ۱۰ دقیقه یک کودک در غزه گشته می‌شود

رئیس سازمان جهانی بهداشت هشدار داد که هر ۱۰ دقیقه یک کودک در غزه کشته می‌شود.

به گزارش ایلنا به نقل از اسپوتنیک، «تدروس ادهانوم گبریسوس»، رئیس سازمان جهانی بهداشت روز گذشته – جمعه- در جلسه شورای امنیت هشدار داد که نظام بهداشتی در نوار غزه کاملا فرسوده شده است و نیمی از ۳۶ بیمارستان در این منطقه از کار افتاده است.

گبریسوس با بیان اینکه از هفتم اکتبر تاکنون بیش از ۲۵۰ حمله به موسسه‌های بهداشتی در غزه و کرانه باختری رخ داده است، توضیح داد که راهروهای بیمارستان‌ها مملو از مجروحان و بیماران است و عمل جراحی بدون بیهوشی انجام می‌شود.

وی گفت: «بهترین راه برای حمایت از کارکنان حوزه سلامت و بیماران تامین وسایل مورد نیاز از جمله دارو، تجهیزات پزشکی و سوخت ژنراتورهای بیمارستانی است.

رئیس سازمان جهانی بهداشت مجددا بر درخواست خود برای افزایش کمک‌های بشردوستانه از طریق گذرگاه رفح تأکید کرد و خواستار آتش‌بس فوری شد.

وی گفت: «به طور متوسط هر ۱۰ دقیقه یک کودک در غزه کشته می‌شود».

ادهانوم در پایان گفت: «من به خوبی درک می‌کنم که بچه‌های غزه چه رنجی می‌کشند، چرا که در دوران کودکی تجربه‌های مشابهی را پشت سر گذاشتم».